Osmanlı Devleti'nin Uygulamaya Koyduğu Yenilikler: Islahatların Nedenleri ve Toplumsal Hayata Etkileri

Değişen dünya dengeleri karşısında Osmanlı Devleti'nin uygulamaya koyduğu yeniliklerin (ıslahatların) nedenlerini açıklar (SB.7.3.2.a). · Lale Devri'nden 19. yüzyıla kadar askeri, eğitim, kültür, hukuk, ulaşım, haberleşme ve ekonomi alanlarında yapılan yenilikleri belirler (SB.7.3.2.b). · Uygulamaya konulan yeniliklerin Osmanlı devlet yapısına ve toplumsal hayata etkilerini kanıtlara dayanarak yorumlar (SB.7.3.2.b).

HATIRLAYALIM

- Lale Devri'nde (1718-1730) ilk Türk matbaası (İbrahim Müteferrika), Tulumbacılar ve çiçek aşısı geldi.
- III. Selim Nizam-ı Cedit ordusunu ve kalıcı elçiliği kurdu; II. Mahmut Yeniçeri Ocağı'nı kaldırdı (1826).
- Tanzimat (1839), Islahat (1856) ve Kanun-i Esasi (1876) ile hukuk ve anayasal yönetime geçildi.

1 EŞLEŞTİRME

Osmanlı ıslahat kurumlarını ilgili oldukları alan ve açıklamalarla eşleştiriniz.

OSMANLI ISLAHAT KURUMLARI VE ALANLARI

İlk Türk Matbaası	Nizam-ı Cedit	Şirket-i Hayriye	Memleket Sandığı
1727 · Müteferrika	III. Selim dönemi	Boğaz vapurları	1863 · Mithat Paşa
Kültür ve Bilim	Modern Askeri Ordu	Ulaşım ve Ticaret	Ziraat Bankası temeli

C 1. İbrahim Müteferrika Matbaası	a) III. Selim döneminde Avrupa tarzında kurulan modern askeri birlik
a 2. Nizam-ı Cedit Ordusu	b) 19. yüzyılda İstanbul Boğazı vapur işletmesi ve hızlı haberleşme ağı
b 3. Şirket-i Hayriye & Telgraf	c) 1727'de Lale Devri'nde kurulan ve ilk eser olarak Vankulu Lügatı'nı basan matbaa

2 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki Lale Devri (1718–1730) yenilik kartlarına göre bu dönemde **hangi alanda** ıslahat yapılmamıştır?

LALE DEVRİ (1718–1730) YENİLİKLERİ (ASKERİ ISLAHAT YOK)

Kültür ve Sanat	Diplomasi	Sağlık & Sosyal
İlk Türk Matbaası (1727)	Geçici Elçilikler	Çiçek Aşısı uygulaması
Yalova Kağıt Fabrikası	Paris: 28 Mehmet Çelebi	Tulumbacılar (İtfaiye)

A) Askeri alanda (Yeni bir ordu kurulmamıştır)
B) Kültürel alanda (Matbaa ve kütüphaneler)
C) Sağlık alanında (Çiçek aşısı uygulaması)
D) Sosyal alanda (Tulumbacılar itfaiye teşkilatı)

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

Osmanlı Devleti'nde topçu ve deniz subayı yetiştirmek için 18. yüzyılda açılan batı tarzı teknik okullar hangileridir?

A) Mühendishane-i Bahr-i Hümayun ve Mühendishane-i Berr-i Hümayun
B) Sahn-ı Seman ve Süleymaniye Medreseleri
C) Lonca Teşkilatı ve Ahilik Ocakları
D) Darülbedayi ve Sanayi-i Nefise Mektebi

4 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki padişah ve dönem yeniliklerini inceleyerek tablodaki boşlukları tamamlayınız.

III. SELİM VE II. MAHMUT DÖNEMİ YENİLİKLERİ

III. Selim (Nizam-ı Cedit)	II. Mahmut (Modernleşme)
Avrupa tarzı Nizam-ı Cedit ordusu	1826 Vaka-i Hayriye (Yeniçeri kaldırıldı)
İrad-ı Cedit hazinesi · Londra kalıcı elçilik	Nazırlıklar, Takvim-i Vekayi, Tıbbiye

Dönem / Padişah	Yapılan Temel Yenilik	İlgili Olduğu Alan
Lale Devri (III. Ahmet)	İlk geçici elçilikler (Paris - Yirmisekiz Mehmet Çelebi)	Diplomasi / Siyasi
III. Selim Dönemi	Nizam-ı Cedit ordusu ve İrad-ı Cedit hazinesi	Askeri ve Mali (Ekonomi)
II. Mahmut Dönemi	Takvim-i Vekayi (İlk resmi gazete) ve Tıbbiye	Basın-İletişim ve Eğitim

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Osmanlı ıslahat hareketleriyle ilgili ifadeleri Doğru/Yanlış olarak belirleyiniz.

	D	Y
İbrahim Müteferrika matbaasında hattatların işsiz kalmaması için dini kitaplar dışında eserler basılmıştır.	☑	☐
Osmanlı Devleti'nin ilk kalıcı elçiliği Lale Devri'nde Viyana'da açılmıştır.	☐	☑
II. Mahmut döneminde 1826'da Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasına 'Vaka-i Hayriye' (Hayırlı Olay) denir.	☑	☐
Anadolu'da yapılan ilk demiryolu hattı Ankara–Sivas arasında inşa edilmiştir.	☐	☑

6 KISA CEVAP

Görseldeki kültür kartına göre 1727'de ilk Türk matbaasının kurulması Osmanlı bilim ve kültür hayatını nasıl etkilemiştir?

İBRAHİM MÜTEFERRİKA MATBAASI VE KÜLTÜREL ETKİSİ

Kuruluşu ve İlk Eser (1727–1729)	Toplumsal ve Bilimsel Sonucu
Sait Efendi ve İbrahim Müteferrika kurdu	Kitaplar ucuzladı ve hızla çoğaltıldı
İlk basılan eser: Vankulu Lügatı (Sözlük)	Tarih, coğrafya ve fen bilgisi yaygınlaştı

Kitaplar hızlı, çok sayıda ve ucuza çoğaltılmış.

7 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları uygun tarih kavramlarıyla tamamlayınız.

Tanzimat | Kanun-i Esasi | Sened-i İttifak | Tulumbacılar

1. İstanbul yangınlarını söndürmek için Lale Devri'nde Yeniçeri Ocağı bünyesinde **Tulumbacılar** Ocağı kurulmuştur.
2. Osmanlı Devleti'nde padişahın bile kanun gücünün üstünde olmadığını kabul eden 1839 belgesi **Tanzimat** Fermanı'dır.
3. 1876'da ilan edilen Türk tarihinin ilk anayasası **Kanun-i Esasi** ile I. Meşrutiyet yönetimine geçilmiştir.

8 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki 19. yüzyıl ulaşım ve haberleşme yeniliklerinden hangisi merkezî otoritenin taşraya hızlı emir iletmesini sağlamıştır?

A) Telgraf hatlarının kurulması ve Posta Nezaretinin açılması
B) Yalova'da kağıt ve İstanbul'da çini imalathanesinin açılması
C) Lale Devri'nde Sadabad kasırlarının ve çiçek bahçelerinin yapılması
D) Enderun Mektebi'nin Topkapı Sarayı içinde faaliyet göstermesi

9 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarından yararlanarak kavramları bulunuz ve Lale Devri'nin en önemli kültürel yeniliği olan şifreyi çözünüz.

Mithat Paşa'nın kurduğu ve Ziraat Bankası'na dönüşen çiftçi sandığı	M E M L E K E T
Yeniçeri Ocağı kaldırılınca II. Mahmut'un kurduğu '...-i Mansure' ordusu	A S A K İ R
1831'de çıkarılan ilk resmi gazete (...-i Vekayi)	T A K V İ M
Divan-ı Hümayun yerine II. Mahmut döneminde kurulan yönetim birimi	B A K A N L I K
1876 Kanun-i Esasi ile yürürlüğe giren devlet temel yasası	A N A Y A S A
İzmir-Aydın arasında İngilizlere yaptırılan ilk demiryolu bölgesi	A N A D O L U

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

MATBAA

10 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki II. Mahmut dönemi dönüşüm şemasına göre Divan-ı Hümayun kaldırılarak yerine ne kurulmuştur?

A) Nazırlıklar (Bugünkü Bakanlık sistemi)
B) Nizam-ı Cedit ve İrad-ı Cedit
C) Tulumbacılar ve Mühendishane
D) Memleket Sandıkları ve Duyun-u Umumiye

11 SIRALAMA

Osmanlı Devleti'nde 18. ve 19. yüzyılda gerçekleşen yenilik hareketlerini kronolojik sıraya koyunuz.

3 II. Mahmut döneminde Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması - Vaka-i Hayriye (1826)
1 Lale Devri'nde İbrahim Müteferrika tarafından ilk Türk matbaasının kurulması (1727)
2 III. Selim döneminde Nizam-ı Cedit ordusunun kurulması ve Londra'da ilk kalıcı elçilik (1793)
4 Kanun-i Esasi'nin ilan edilerek I. Meşrutiyet yönetimine geçilmesi (1876)

12 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki demokratikleşme adımlarına göre Tanzimat Fermanı ve Kanun-i Esasi'nin devlet yönetimine getirdiği en önemli değişim nedir?

Tanzimat ile kanun üstünlüğü benimsenmiş.